

Jaarstukken 2023

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de gemeenteraad,

In deze jaarrekening kijken we terug op het jaar 2023. Per programma geven we overzicht van de werkzaamheden van het afgelopen jaar en hoe deze hebben bijgedragen aan de beoogde effecten uit de begroting. In de begroting en de Najaarsnota hebben we reeds stilgestaan bij een aantal onderwerpen waarvan we hebben gezien dat deze een grote invloed hebben gehad het afgelopen jaar. Zo hebben we onder andere bestaanszekerheid en jeugdzorg benoemd. Ook de opvang van gevluchte Oekraïners en de invloeden van de veranderende omstandigheden op de woning- en arbeidsmarkt zijn onderwerpen die onverminderd actueel zijn. In deze jaarrekening ronden we het jaar 2023 af met een verantwoording over de werkzaamheden van het afgelopen jaar.

Brede veiligheid

Het thema veiligheid neemt in gewicht toe. Purmerend heeft het afgelopen jaar te maken gehad met een reeks geweldsincidenten en explosies bij woningen en bedrijfspanden. We zien dat bij sommige incidenten minderjarigen betrokken zijn. Dat is een landelijke trend. Het gaat om een ernstige vorm van criminaliteit die een voelbaar effect op de omgeving heeft en bijdraagt aan een onveiligheidsgevoel. We hebben nauw opgetrokken met het Openbaar Ministerie en politie en hebben verschillende bestuurlijke veiligheidsmaatregelen genomen om de openbare orde te handhaven, onder andere door panden te sluiten en cameratoezicht te plaatsen in buurten. We zien dat er een opgave ligt rondom jeugd en veiligheid. In de Voorjaarsnota 2024 worden hier keuzes aan u voorgelegd die daarbij aansluiten.

Om ondermijnende criminaliteit tegen te gaan hebben we het afgelopen jaar meerdere integrale controles uitgevoerd, waarbij we in samenwerking met partners als politie en douane controleren op het naleven van wet- en regelgeving. Ondermijning tegengaan gaat in samenwerking met de samenleving, en daarom zijn er ook meerdere campagnes en bijeenkomsten geweest om meer bewustwording te creëren. Verder zien we toenemende aandacht voor databeveiliging. De data die we als gemeente beheren is gevoelig en er kan schade mee worden aangericht. Data en gegevensuitwisseling moet daarom veilig gebeuren. Als gemeente hebben we te maken met nieuwe wetgeving op het gebied van privacy, zoals de algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Het afgelopen jaar heeft de organisatie zich verder voorbereid op deze ontwikkelingen.

Jeugdzorg

De hoge kosten van de jeugdzorg zijn zorgwekkend. Niet alleen financieel, maar ook inhoudelijk. De individuele trajectkosten kunnen hoog oplopen en er is een toegenomen vraag naar langdurig specialistische jeugdzorg. Gevolg daarvan zijn niet alleen gestegen kosten, maar ook wachtlijsten. De situatie en ontwikkeling die we daarin zien maken dat we structureel iets anders moeten doen. Het afgelopen jaar is de nieuwe Jeugdnota door de gemeenteraad vastgesteld. Het doel is te komen tot een zorgstelsel waarin het kind, de ouders en het sociale netwerk centraal staan. Een stelsel

waarin de ontwikkeling van (steeds meer) specialistische hulpverlening wordt omgekeerd naar een duurzame en krachtige samenleving met aandacht voor elkaar. Waar niet voor elk probleem wordt gekeken naar de zorg, maar naar het oplossend vermogen van het kind en het netwerk daaromheen.

Het Maatschappelijk Beleidskader

Afgelopen jaar is het Maatschappelijk Beleidskader hernieuwd. Aanleiding daarvoor was een verouderd Beleidskader (2011) dat aan vervanging toe was. Er volgde een gezamenlijk proces met subsidiepartners en gemeenteraad om tot een gedragen stuk te komen dat de basis vormt voor de inzet van subsidiemiddelen binnen het maatschappelijk domein. Het nieuwe Maatschappelijke Beleidskader gaat vooral over hoe de gemeente werkt en hoe we samenwerken met gesubsidieerde maatschappelijke organisaties en gemeentelijke uitvoerders. Het geeft weer welke werkwijze we samen voorstaan en dat we proberen aan te sluiten bij wat er al is in de wijken of netwerken. Het zijn voorbereidingen waar we de komende jaren uitvoering aan geven.

Van zorg naar preventie

Afgelopen jaar zijn voorbereidingen getroffen op het gebied van het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). IZA is een samenwerking tussen gemeenten, zorgverzekeraars, zorgpartners en ministeries. Het is een voorbereiding op een kantelpunt in de maatschappij, dat de zorg van de toekomst niet altijd meer vanzelfsprekend is. Specialistische zorg op basis van een indicatie, zoals onder andere de jeugd- en ouderenzorg, moet steeds meer in het netwerk en dichtbij georganiseerd worden. Dat zal een merkbare verandering zijn. We treffen daarom nu de voorbereidingen om daar later een antwoord op te hebben, en doen dat door meer aandacht te geven aan preventie in plaats van zorg. Als regionaal coördinerende gemeente hebben we een regiobeeld en regioplan gemaakt, om goed zicht te krijgen op wat we zien veranderen en gebeuren in de regio. We zien dat onder andere eenzaamheid, de arbeidsmarkt en de verschillen tussen wijken en buurten belangrijk zijn om op te anticiperen. Nu ook deze kaders staan, gaan we de beweging inzetten met maatregelen in de komende jaren.

Het uitvoeren van de woningbouwplannen

Nog altijd zien we een groot tekort aan woningen in alle segmenten. Hierdoor moeten jongeren langer thuis wonen, wat bijvoorbeeld bij scheiding tot moeilijke situaties kan leiden. De gestegen bouwkosten en rente maken dat het lastiger wordt om projecten uit te voeren. In 2023 zijn er minder woningen opgeleverd dan de jaren daarvoor: 222 woningen. Het vraagt om een actievere rol van de gemeente om projecten vlot te trekken. De voorbereidingen voor enkele grotere gebiedsontwikkelingen en de bouw van meer woningen zijn in volle gang. Zo zijn in 2023 de grondexploitatie van het Waterlandkwartier en de gebiedsvisie De Koog vastgesteld. Het zijn voorbereidingen waarmee we verder werken aan de toekomst van onze gemeente en die een bijdrage leveren aan de woningvoorraad.

De gemeente stond ook in 2023 op diverse plekken in de steigers. Naast de woningbouwopgave bestaan ook andere opgaven die zorgen voor verandering van de leefomgeving van de gemeente, waaronder de bereikbaarheid en de openbare ruimte. Om het groen op te waarderen zijn de voorbereidingen voor het Kooimanpark getroffen en nu in uitvoering. Het afgelopen jaar hebben we meer dan € 20 miljoen aan investeringen gedaan om de openbare ruimte een kwaliteitsimpuls te geven. Wegen, riolering, gemalen, bruggen en lantaarnpalen worden op grote schaal onderhouden of vervangen. Die werkzaamheden gaan ook de komende jaren door, maar de beschikbare

capaciteit in de markt en de leefbaarheid maken dat ook niet alle investeringen tegelijk kunnen worden gedaan.

Op het thema bereikbaarheid merken we dat we groeien als gemeente. Op de wegen in en rondom Purmerend wordt het steeds drukker. Met het mobiliteitsprogramma hebben we de koers ingezet om de bereikbaarheid te verbeteren, mede door het aantrekkelijker te maken om de fiets te pakken. Toch is een bereikbare en aantrekkelijke binnenstad met de auto ook belangrijk. Daarom is in 2023 de parkeergarage onder het Stadhuisplein opgeleverd. Na een aantal jaren voorbereiding en ongeveer 3 jaren bouwen is deze vlak voor Kerst geopend, waarmee de bereikbaarheid van het stadje toeneemt. Deze ontwikkeling heeft ook dynamiek gebracht door de vaststelling van de bedrijfsinvesteringszone, waarmee ondernemers en gemeente nadrukkelijker samenwerken aan de ontwikkeling van de binnenstad.

Weersinvloeden op onze omgeving

De storm Poly, die op 5 juli 2023 over Purmerend raasde, hebben we benoemd in de Najaarsnota. Dat is niet zonder reden: deze krachtige zomerstorm heeft merkbare en voelbare schade aangericht. Zo zijn er het afgelopen jaar ontzettend veel bomen geruimd die de komende jaren ook weer herplant moeten worden. Door de storm is ook de deklaag van het Trimpad aangetast. We hebben het afgelopen jaar onderzoek gedaan naar het risico daarvan en gaan dit jaar aan de slag met het herstel van die laag. Maar de weersinvloeden worden steeds merkbarder en gaan verder dan alleen deze storm. We zien dat er steeds meer bufferplekken nodig zijn voor regen- en hoogwater. In augustus is de parkeergarage onder het wooncomplex Triton onder water gelopen na extreme regenval. Het betekende grote schade voor de gebruikers van de parkeergarage. Het toont de gevolgen van de steeds extremer wordende weersinvloeden waarvan de verwachting is dat die toenemen.

Met die veranderende weersinvloeden moeten we steeds meer rekening houden bij de inrichting van de openbare ruimte en bij woningbouwontwikkelingen. Daarom zijn we het afgelopen jaar verder gegaan met het ontvlechten van de riolering en de hemelwaterafvoer in de Wheermolen-Noord. Bij onze eigen projecten besteden we aandacht aan de weersinvloeden voor de toekomst, door onder andere onderwerpen als waterberging mee te nemen als de straat wordt opgeknapt. Ook bij het verlenen van vergunningen en bij woningbouwprojecten brengen we het weer van de toekomst onder de aandacht.

Ketelproblemen bij Stadsverwarming Purmerend (SVP)

Er is in het jaar 2023 veel gesproken over de bij SVP ontstane problemen, de financiële effecten en het vervolg. In het begin van 2023 is SVP geconfronteerd met onverwachte problemen in de BioWarmteCentrale. Zowel in de buizen als in de ketelwand bleek er sprake van onverwachts snelle degeneratie, met een aantal lekkages tot gevolg. De ketels zijn uit bedrijf genomen om herstelwerkzaamheden uit te voeren. In de tussentijd is het nodig geweest om een deel van de warmtelevering te doen met de gasgestookte hulpwarmtecentrales. Ondanks dat het gelukt is om continu in warmte te blijven voorzien, betekende het een grote onverwachtse financiële tegenvaller. De naschok van de snel gestegen energieprijzen van 2022 zijn daarin nogmaals voelbaar geweest. Het is SVP gelukt om nog voor het einde van het jaar en het begin van het koude seizoen de laatste ketels na herstelwerkzaamheden weer in gebruik te nemen. Als gevolg van de onverwachte ontstane ketelproblemen en de financiële impact die de problemen hebben op het

resultaat van 2023 zal SVP in 2024 over 2023 geen dividend kunnen uitkeren. Het dividend 2023 is bij de begrotingsbehandeling 2024 afgeraamd.

Opvang van vluchtelingen

Ook het afgelopen jaar is er een beroep op gemeenten gedaan om vluchtelingen op te vangen. Naast het grote aandeel ontheemden dat in het land blijft of in de landen om Oekraïne heen, vluchten Oekraïners nog altijd naar Nederland op zoek naar een tijdelijk veilig onderkomen. In 2023 hebben we in Purmerend zo'n 550 ontheemden van opvang voorzien op verschillende locaties in de stad en heeft het college een plan voorbereid om tijdelijk woningen neer te zetten in de Purmer Zuid-Zuid. Een plan dat heeft geleid tot een stevig maatschappelijk debat, maar niet is doorgegaan vanwege het niet rondkrijgen van de financiering. Het is een ingewikkelde opgave waarin we de balans proberen te zoeken tussen enerzijds voldoende woningen voor Purmerenders en anderzijds vluchtelingen niet in de kou te laten staan. We zien dat we, in lijn met een landelijke trend, geld overhouden uit de rijksuitkering. Omdat gemeenten in Nederland landelijk geld overhouden verwachten we de komende jaren minder geld vanuit het Rijk. Het college stelt daarom voor om het overschot op de rijksuitkering in 2023 toe te voegen aan een bestemmingsreserve.

Onduidelijkheid over de gemeentefinanciën

Deze programmaverantwoording 2023 is tegelijkertijd opgesteld met de Voorjaarsnota. Ook in 2023 is er niet meer duidelijkheid gekomen over de gemeentefinanciën. Sinds het Rijk een nieuwe financieringssysteem heeft gekozen en daaraan vasthoudt, komt het 'ravijn van 2026' steeds dichterbij. Dat terwijl de Rijksbijdrage op belangrijke opgaven zoals jeugdzorg al jaren te laag is. Landelijk vrezen we samen met andere gemeenten voor een terugval in het kwaliteit-, dienstverlenings- en voorzieningenniveau. Het huidige financiële vooruitzicht is wrang, zeker in een tijd dat de opgaven en taken voor gemeenten toenemen. Met de val van het kabinet in juli is er niet meer zicht op duidelijkheid over wat we als gemeente mogen verwachten vanaf 2026. Er zijn nog verschillende scenario's denkbaar aan compensatie vanuit het Rijk. In de Voorjaarsnota 2024 lichten we toe hoe we dit voor ons zien.

We doen veel, maar voelen de knelpunten

Het takenpakket waar we als gemeente voor staan is veelzijdiger geworden. De samenleving om ons heen verandert in een rap tempo en dat brengt uitdagingen met zich mee. We hebben een opgave in de toekomstige leefomgeving met het bouwen van huizen, maar ook één in de bestaande gemeente met aandacht voor bereikbaarheid, leefbaarheid en toekomstbestendigheid. Nieuwe wetten en wettelijke taken, zoals de WOO en de Omgevingswet hebben gevolgen voor het werk. Als gemeente anticiperen we op wat er om ons heen gebeurt. Dat alles uitkijkend over een financieel onzekere horizon, waarin mogelijk dingen minder of anders moeten. Het college heeft bij de Voorjaarsnota voorbereidingen getroffen om het gesprek over de toekomst van onze gemeente te starten. Ondanks dat blijven we verder werken aan de ingeslagen koers en zoeken daarin continu naar de kansen in de gemeente en voor de inwoners.

Financiële Verantwoording

Incidenteel geld leidt tot flink overschot

Ook dit jaar valt weer op door een flink overschot in de programmaverantwoording. Zo'n € 16,1 miljoen. Het jaarresultaat over 2023 is de uitkomst van enerzijds ontwikkelingen waarop

de gemeente geen invloed heeft en van anderzijds eigen beleid en keuzes. Een groot gedeelte van het positieve jaarrekeningresultaat is veroorzaakt door incidentele meevallers. Zo hebben we extra geld ontvangen van het Rijk aan het einde van het jaar, bedoeld voor de energietoeslag en de omgevingswet. Er resteerde geen tijd om deze middelen volledig te besteden. Ook zien we dat de groei van de gemeente en het ambitieniveau dat we daar bij hebben leidt tot knelpunten in de uitvoering waardoor de planning niet is gehaald. Dit speelt bij de beheerplannen groen, wegen, kunstwerken en openbare verlichting, maar ook in de gebiedsontwikkelingen- en visies in de gemeente. Vooral deze twee verklaringen vragen van ons aandacht: strakker plannen en alles uit de kast halen om op een krappe arbeidsmarkt toch de mensen te vinden. Ook zien we dat ontwikkelingen trager gaan door bouwkostenstijgingen en vergen Rijksopgaven veel (extra) capaciteit. Binnen het sociaal domein zien we nog steeds een duidelijke stijging van de totale kosten in de jeugdzorg. Wat betreft het aantal jeugdigen zien we alleen bij het onderdeel landelijke inkoop een stijging van het gemiddeld aantal jeugdigen. Bij de overige onderdelen zien we juist een daling van het aantal jeugdigen dat hulp nodig heeft, maar wel met een stijging van de kosten. Dat betekent dat een kleiner wordende groep steeds duurdere, intensievere en langdurigere zorg krijgt. We hebben te maken met een aantal jeugdigen dat in dure settingen (verblijf en maatwerk) zit en er langer verblijft dan verwacht. Daarnaast zijn vanwege de omvorming naar kleinschalige woonvormen de kosten voor verblijf gestegen. We houden vooral veel incidenteel geld over bij de regeling voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Voor de opvang. Voor de opvang van de ontheemden van de Oekraïne ontvangen we van het Rijk een vergoeding voor het aantal beschikbare opvangplekken en transitiekosten van de opvanglocaties. In eerste instantie ging het om een bedrag van € 100 per gerealiseerde opvangplek per dag. Eind 2022 is die vergoeding bijgesteld naar € 83 en vanaf 1 januari 2024 geldt een bedrag van € 61. In de praktijk is gebleken dat Purmerend makkelijk uitkomt met de verstrekte subsidies vanuit het Rijk. Hierdoor hebben we in 2023 een overschot van € 10,2 miljoen. Dat is niet geoormerkt, dus in principe vrij te besteden voor andere zaken. Voorgesteld wordt om een bedrag van € 10 miljoen toe te voegen aan de nieuw te vormen reserve ontheemden Oekraïne voor 2024 en verder. De opvangvraag wordt ingewikkelder en duurder. We hebben te maken met opvangplekken/locaties waar het Rijk niet alle transitiekosten voor het geschikt maken van een locatie wil vergoeden en met locaties waar we in de komende jaren niet uitkomen met het normbedrag van € 61 per gerealiseerde opvangplek.

Het totaal van de grondexploitaties vraagt aandacht. We zien het verdienvermogen van Baanste-Noord afnemen door stroomproblemen en forse kostenstijgingen. De reserve gronden kreeg dit jaar nog voeding door winstnemingen op de grondexploitaties Baanste-Noord, Brantjesstraat en Kop van West, maar door hogere verliesvoorzieningen bij de grondexploitatie Wheermolen-Oost en de Bol-locaties en de instelling van de verliesvoorziening Waterlandkwartier is de reserve in deze jaarrekening leeg. Om de reserve gronden de komende jaren op peil te houden gezien de grote projecten in het kader van Purmerend 2040 (De Koog, Karekietpark, Wheermolen-Oost, Waterlandkwartier, Oostflank en bijbehorende mobiliteitsopgave) zijn extra middelen noodzakelijk. De analyse van het MPG toont dit aan. Om hierin te voorzien kunnen we afwijken van de afgesproken 50%-50% regeling bij winstneming, door bij de besluitvorming over jaarrekening 2023 100% van de winst toe te voegen aan de reserve gronden.

Het beeld van de afgelopen jaren is dat er veel incidenteel geld beschikbaar is in de jaarrekening, maar dat de begroting niet meer te sluiten is door wegvallende rijksinkomsten. De regel is dat gemeenten structurele kosten moeten dekken met structurele inkomsten. De begroting kan dus

niet met incidenteel geld worden gesloten. Hierdoor ontstaat er een situatie in Purmerend dat er voldoende geld lijkt te zijn door de jaarlijkse overschotten door incidenteel Rijksgeld, die echter niet structureel ingezet kunnen worden en meestal het jaar erop wordt uitgegeven.

Het financieel resultaat

Het jaar 2023 sluiten we af met een positief resultaat van € 16.058.372. Dit is € 18.189.856 positiever dan vermeld in de Najaarsnota 2023 (€ 2.131.484 nadelig). Het totaal van de programma's en overzichten laten per saldo een voordeel zien ten opzichte van de Najaarsnota 2023, bij de reserves wordt er per saldo meer toegevoegd. In de programma's worden in het onderdeel *Wat heeft het gekost* de financiële afwijkingen groter dan € 100.000 toegelicht, maar incidenteel ook kleinere mutaties om politieke redenen en/of voor de aansluiting op het saldo. Voor een uitgebreid overzicht over de mee- en tegenvallers (groter dan € 250.000) verwijzen wij u naar het onderdeel *Het financieel resultaat 2023*.

Resultaatbestemming

Het totaal van bovenstaande afwijkingen op de programma's, algemene dekkingsmiddelen, overhead en reserves telt op tot een financieel resultaat vóór bestemming van ruim € 16,1 miljoen voordelig. In perspectief van totale bijgestelde begroting van ongeveer € 391 miljoen bedraagt de afwijking 4,11%. Het positieve resultaat van € 16,1 miljoen wordt veroorzaakt door circa € 6,1 miljoen onderuitputting en € 10 miljoen incidenteel voordeel op de Oekraïne regeling. Dit resultaat moet expliciet door de gemeenteraad worden bestemd. Ons voorstel is circa € 3,8 miljoen over te hevelen naar 2024 voor niet gebruikte incidentele budgetten, zodat het werk waarvoor dit budget bestemd was in 2023 kan worden uitgevoerd, een bedrag toe te voegen aan een bestemmingsreserve opvang ontheemden (€ 10 miljoen) en een deel te gebruiken voor de aanvulling van de bestemmingsreserve gronden (€ 1,6 miljoen). In het hoofdstuk *Het financieel resultaat 2023* en het bijbehorend raadsbesluit bij de jaarstukken worden de resultaatbestemmingen nader toegelicht.

Het voordelige resultaat na voorgestelde bestemmingen bedraagt € 2.293.661. De gemeenteraad moet dit resultaat expliciet bestemmen. Het restant van € 2.293.661 wordt regulier gestort in de algemene reserve. Op basis van de analyse van het MPG2023 wordt voorgesteld af te wijken van de nu gehanteerde regeling bij winstneming van de grondexploitaties, namelijk dat 50% van de winst naar de algemene reserve gaat en 50% naar de reserve gronden. De reserve gronden wordt door de verliesneming op de grondexploitatie Wheermolen Oost negatief en is op nul gesteld eind 2023. De solvabiliteit van de gemeente is nog boven de 20%. Om die reden wordt voorgesteld om te besluiten 100% van het jaarresultaat van de grondexploitaties 2023 te storten in de reserve gronden en om de reserve woningbouwprogrammering (€ 1,8 miljoen) op te heffen en toe te voegen aan de bestemmingreserve gronden. Hierdoor wordt voorgesteld om het restant rekeningresultaat van € 2.293.661 voor € 722.329 toe te voegen aan de algemene reserve en voor € 1.571.332 toe te voegen aan de reserve gronden.

Als dit voorstel wordt bekrachtigd bedraagt de algemene reserve ultimo 2023 € 65.432.710. Dat is 14,4% van het balanstotaal.

Rechtmatigheidsverantwoording

In deze jaarstukken is de eerste door het college afgegeven rechtmatigheidsverantwoording

opgenomen. Vanaf het dienstjaar 2023 is het college zelf verantwoordelijk voor het afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording, die in de jaarstukken wordt opgenomen. Met ingang van 2023 heeft het college zelf getoetst op de rechtmatige naleving van het door de raad vastgestelde normenkader. In lijn met de gemaakte afspraken tussen uw raad en het college is de rechtmatigheidsverantwoording opgesteld en is in de paragraaf bedrijfsvoering de aanpak en bevindingen ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Purmerend,

De waarnemend gemeentesecretaris

De burgemeester

M. Van der Weit

E. van Selm

Leeswijzer

Hoofdstukindeling

Voorliggende jaarstukken 2023 van gemeente Purmerend zijn opgesteld volgens de voorschriften in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Achtereenvolgens komen aan de orde:

- De verantwoording van de programma's
- De algemene dekkingsmiddelen
- Het overzicht overhead, VPB en onvoorzien
- De verplichte paragrafen als onderdeel van het jaarverslag
- De jaarrekening met het financieel resultaat, de balans en toelichting, het overzicht van baten en lasten op programma- en beleidsveldniveau, het overzicht van baten en lasten per taakveld/programma, overzicht incidentele baten en lasten programma's en reserves, Overzicht reserves en voorzieningen, WNT, Sisa-verantwoording 2023 (dit betreft de verantwoording naar het Rijk), en de rechtmatigheidsverantwoording (verantwoording door het college van B&W).

In de bijlagen treft u ten slotte aan:

- De beleidsindicatoren
- Afgesloten kredieten en nog doorlopende kredieten
- Verslag auditcommissie
- De controleverklaring
- De portefeuillevverdeling van het college van B&W

Opbouw van de hoofdstukken

De aanbiedingsbrief

In de aanbiedingsbrief gaat het college kort in op een aantal in het oog springende resultaten uit 2023 en de oorzaak van het financieel resultaat. Ook doet het college een voorstel aan de gemeenteraad voor de bestemming van het resultaat. Voor een uitgebreid overzicht over de mee- en tegenvallers verwijzen wij u naar het onderdeel *Financieel resultaat 2023*.

De verantwoording van de programma's

In de bijlage 'Portefeuillevverdeling' vindt u de portefeuillevverdeling en portefeuillehouders.

Per programma komt aan de orde:

- De inleiding van het programma. Hierin staat kort het doel van het programma, zoals verwoord in begroting 2023.